

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

VIKTOR E. FRANKL: KLJUB VSEMU REČI ŽIVLJENJU DA
(VSEBUJE DELI: »PSIHOLOG V KONCENTRACIJSKEM TABORIŠČU«
IN »TEMELJNA NAČELA LOGOTERAPIJE«)

Odlomek iz knjige

Navsezadnje se izkaže, da je to, kar se s človekom zgodi v njegovi notranjosti, in kar iz človeka na videz »naredi« taborišče, pravzaprav posledica notranje odločitve. Načeloma se lahko torej vsakdo, pa četudi v tovrstnih okoliščinah, nekako odloči, kako se bo – v duhovnem pogledu – zasukal v taborišču: bo postal tipičen »interniranec« ali pa nekdo, ki tudi tu ostane človek in ohrani človeško dostojanstvo.

Dostojevski je nekoč rekel: »Bojim se samo enega – da ne bi častno prenesel svojega trpljenja.« Njegove besede so človeka neizogibno večkrat prešinile, ko je spoznal tiste mučenike, ki so s svojim vedenjem v taborišču, s svojim trpljenjem in smrtjo izpričali to dvomljivo poslednjo in neuničljivo notranjo svobodo človeka. Ti bi o sebi nedvomno smeli zatrditi, da so »častno prenesli svoje trpljenje«. S tem so dokazali, da pravo trpljenje pomeni dosežek, da predstavlja notranji uspeh. Človekova duševna svoboda, ki mu je ni mogoče vzeti do njegovega zadnjega diha, mu omogoča še v tem zadnjem dihu najti priložnost, da svoje življenje oblikuje smiselno. Smiselno namreč ni samo takšno dejavno življenje, v katerem je človeku dano, da ustvarjalno uresničuje svoje vrednote; in smiselno ni le življenje, ki ga užiješ, torej življenje, ki človeku omogoči izpolnitev v doživetju lepote, umetnosti ali narave; smisel ohrani tudi življenje, ki človeku komaj še ponudi kakšno priložnost – denimo, v koncentracijskem taborišču –, da bi bil ustvarjalen ali da bi vrednote uresničil z neposrednim doživljanjem, temveč mu dopusti zgolj poslednjo možnost, in sicer, življenje osmisлити tako, da do te nasilne zunanje omejitve svojega bivanja zavzame določeno držo. Življenje, v katerem bi bil ustvarjalen ali pa bi ga užil, mu je že dolgo onemogočeno. Toda smisla nima samo ustvarjalno ali doživljajsko polno življenje, kajti: če ima življenje sploh kakršenkoli smisel, tedaj ima nedvomno smisel tudi trpljenje. Trpljenje pač

spada k življenju – prav tako kot usoda in smrt. Šele stiska in smrt človeško bivanje zaokrožita v celoto.

Medtem ko je večino taboriščnikov skrbelo: ali bomo preživeli internacijo? – kajti če je ne bomo, vse to trpljenje nima nikakršnega smisla –, se je vprašanje, ki je pestilo mene, glasilo drugače: ima vse to trpljenje, to umiranje vsevprek, kakršenkoli smisel? Kajti če ga nima, tedaj navsezadnje prav tako nima smisla, da se živ vrneš iz internacije. Če bi bil namreč smisel življenja odvisen od tega, ali taborišče preživiš ali ne, če je smisel odvisen od tega, ali se te bo to naključje usmililo ali ne, tedaj življenje ne bi bilo vredno, da ga sploh živiš.

Usoda – darilo

V načinu, na kakršnega človek sprejme svojo neizogibno usodo, in s to usodo vred trpljenje, ki mu je naloženo, se tudi v najtežjih razmerah in tudi do poslednje minute razkrije kopica možnosti, da to življenje osmisliš. Vse je odvisno od tega, ali človek ostane pogumen in srčen, dostojanstven in nesebičen, ali pa v tem skrajno zaostrenem boju za preživetje pozabi na svojo človečnost in se docela spremeni v čredno žival, na kakršno nas spominja psihologija taboriščnika – od tega je odvisno, ali uresniči ali pa zaigra dragocene možnosti, ki sta mu jih ponudila njegov mučni položaj in njegova težka usoda – in od tega je tudi odvisno, ali je »častno prenesel svoje trpljenje«.